

УДК 616.248

**Ю.М. Мостовой, А.А. Сідоров,
Н.С. Слепченко, Т.В. Константинович**
Вінницький національний університет імені М.І. Пирогова

Бронхіальна астма у мережі Internet

Ключові слова: бронхіальна астма, освітні матеріали, діагностика, лікування, Internet.

У практиці лікаря-терапевта та пульмонолога досить часто зустрічаються хворі на бронхіальну астму (БА), які шукали інформацію про своє захворювання у всесвітній мережі Internet. Такі пацієнти вказують, що лікувалися, дотримуючись рекомендацій, «знайдених в Internet'і». Рідше хворі просять прокоментувати інформацію щодо БА, знайдену ними у всесвітній мережі. Іноді інформація щодо захворювання «з Internet'у» здається пацієнтам авторитетнішою, ніж отримана від лікаря. У таких випадках знайдена у всесвітній мережі інформація може використовуватися як аргумент у дискусії з лікарем.

Яку ж інформацію може знайти пацієнт з БА у всесвітній мережі Internet про своє захворювання? Існує декілька найпотужніших та найпопулярніших пошукових систем — google, yahoo, yandex та mail.ru. При введенні пошукових (ключових) слів у спеціальне поле, можна отримати посилання на сайти та документи, в яких ці слова зустрічаються.

Завдання дослідження

Встановити кількість публікацій, присвячених БА, у найпопулярніших пошукових системах мережі Internet.

Встановити зміну кількості публікацій, присвячених БА, у найпопулярніших пошукових системах мережі Internet протягом місяця.

З'ясувати, наскільки публікації щодо БА відповідають сучасному науковому рівню знань та наскільки вони інформативні для пацієнтів.

Матеріали та методи дослідження

Ми пішли шляхом пацієнта, навмисно уникаючи спеціальних медичних ресурсів. У найбільш популярних пошукових системах (google, yandex, yahoo, mail.ru) були введені ключові слова «бронхіальна астма», «сальбутамол», «фенотерол», «беклометазон», «будесонід», «флутиказон», «флутиказон/сальметерол», «будесонід/формотерол».

Ключові слова вводилися двічі з інтервалом 1 місяць для визначення зміни кількості публікацій. Надалі 1000 випадково обраних сайтів, знайдених за допомогою пошукової системи google, вивчалися за змістом. Залежно від змісту кожна публікація була віднесена до однієї з 11 категорій. Крім того, в межах деяких категорій виділялися підкатегорії.

Результати дослідження

Лідером за кількістю публікацій, присвячених БА, та за динамікою росту їх кількості виявилася пошукова система google (табл. 1, 2). Саме тому документи, знайдені за її допомогою, були відібрані для подальшого аналізу.

Протягом місяця кількість публікацій, знайдених за допомогою google, зросла на 94 000, за допомогою

Таблиця 1 Загальна кількість публікацій, присвячених БА, в пошукових системах Internet	
Пошукова система	Кількість публікацій
google	327 000
yahoo	122 000
mail.ru	49 670
yandex	12 000

Таблиця 2 Зміна кількості публікацій, присвячених БА, у пошукових системах протягом місяця (10.03.2010-10.04.2010)		
Пошукова система	Кількість публікацій	
	10.03.2010	10.04.2010
google	327 000	421 000
yahoo	122 000	122 000
mail.ru	49 670	499 38
yandex	12 000	12 000

mail.ru – на 268. Кількість публікацій, знайдених за допомогою yandex та yahoo, не змінилася (табл. 2).

У таблиці 3 представлені категорії публікацій, що висвітлюють різноманітні проблеми БА у пошукових системах. Слід звернути увагу, що безумовним лідером є така категорія, як лікування нетрадиційними методами. Виходячи з сучасного стану медицини та охорони здоров'я, доказова база стосовно ефективності лікування БА нетрадиційними методами відсутня. Отож, потенційні пацієнти, звертаючись до мережі Internet, з самого початку отримують хибну орієнтацію. Це призводить до пізнього звертання до лікарів традиційної медицини.

Вражає кількість посилань на лікарняні установи, що позиціонують себе як такі, що здатні надавати допомогу хворим на БА. Поглиблений аналіз показав, що в переліку відсутні установи державного рівня. Цей факт викликає певне занепокоєння, адже більшість фахівців, що професійно займаються БА, сконцентровані саме у державних установах. Тому дуже сумнівно, що пацієнти, звернувшись до закликів реклами, отримають кваліфіковану допомогу. Однак не виключено, що у ряді приватних установ (у невеликій їх кількості) також може надаватися допомога хворим на БА згідно з сучасними вимогами.

Інформаційні матеріали для пацієнтів, представлені у пошуковій системі google, посідають третю сходинку. Якість цих матеріалів у більшості випадків – невисокого рівня, матеріали представлені шаблонно, стереотипно, відсутня мотиваційна спрямованість щодо тривалого лікування БА як хронічного захворювання людини. Досить поверхнево трактується роль глюкокортикоїдів у лікуванні БА, не акцентується увага, що вони є базисними препаратами. Не пояснюються надумані фобії щодо гормональної терапії.

З нашої точки зору, саме інформаційні матеріали для пацієнтів мають займати перший щабель у кількості публікацій в тій чи іншій пошуковій системі.

Реклама рецептурних препаратів заборонена як на телебаченні, так і на сторінках газет. Ми не знайшли відомостей стосовно того, чи дозволена їх реклама у мережі Internet. На наш погляд, розміщення рекламної інформації щодо цих препаратів у мережі Internet не покращує ситуацію із самолікуванням, а навпаки – загострює її.

Нам відома ціла низка гуманістичних акцій, які проводять провідні фармацевтичні компанії, що спрямовані на покращення комплаєнсу при БА, лібералізацію ціни на препарати, підвищення освіченості пацієнтів. Проте ключові слова, які ми вибрали, не дозволяють знайти цієї інформації. Маловірогідною є ситуація, коли пацієнт буде шукати інформацію для себе, використовуючи ключові слова «GINA», «Оранж кард».

Інші категорії публікацій представлені у таблиці 3.

Структура публікацій, присвячених лікуванню нетрадиційними методами, була такою: лікування біологічно активними добавками (БАДами) – 9%, курси фітотерапії – 7%, голкорексфлексотерапії – 5%, масажу – 4,7%, спеціальної гімнастики – 3,2%, дієтотерапії – 3,1% (табл.4).

Таблиця 3 Категорії публікацій, присвячених БА, у пошуковій системі google		
Категорія публікації	Абсолютна кількість	Відносна кількість, %
Лікування нетрадиційними методами	320	32,0
Реклама клініки	192	19,2
Інформаційні матеріали для пацієнтів	179	17,9
Статті для лікарів	130	13,0
Реклама препаратів	80	8,0
Форуми (обговорення)	41	4,1
Довідкові матеріали (короткі статті з енциклопедій)	20	2,0
Реферати	11	1,1
Автореферати дисертацій	10	1,0
Навчальні посібники для фахівців	9	0,9
Інструкції до препаратів	8	0,8

Таблиця 4 Категорії публікацій, присвячених нетрадиційному лікуванню БА		
Категорії публікацій	Абсолютна кількість	Відносна кількість, %
Загальна кількість	320	32,0
Лікування БАДами	90	9,0
Фітотерапія	70	7,0
Голкорексфлексотерапія	50	5,0
Масаж	47	4,7
Гімнастика	32	3,2
Дієтотерапія	31	3,1

Таблиця 5 Кількість документів за пошуковими словами – назвами препаратів				
Пошукове слово	Пошукова система			
	google	yandex	yahoo	mail.ru
Сальбутамол	939 000	93 000	50 000	46 304
Фенотерол	50 600	33 000	28 100	22 187
Фенотерол/іпратропіум бромід	11 300	864	611	30 507
Беклометазон	49 000	32 000	24 600	16 635
Будесонід	48 800	37 000	17 540	10 417
Флутиказон	30 400	30 000	18 654	10 698
Флутиказон/сальметерол	829	417	1076	28 006
Будесонід/формотерол	320 000	2686	3540	12 227

При аналізі кількості публікацій, в яких згадуються препарати для лікування БА, відзначається виражений дисбаланс на користь засобів симптоматичної терапії (табл. 5). Кількість документів, присвячених засобам базисної терапії, у різних пошукових системах загалом на порядок менша. Значно меншою

є кількість документів, що містять інформацію про фіксовані комбінації препаратів базисної терапії.

Існує гостра необхідність у створенні інформаційної Internet-сторінки для пацієнтів, яка має відповідати таким вимогам:

- зрозумілість представленої інформації та її висока освітня вагомість;
- мотивація до лікування і спеціального способу життя;
- наголошення на тому, що БА є хронічним процесом, який вимагає постійного гнучкого лікування;
- інформація про нерезультативність, неефективність більшості нетрадиційних методів лікування;
- зняття страху перед глюкокортикоїдами («стероїдофобії»);
- зображення правильного користування доставочними пристроями.

Висновки

1. Серед матеріалів, які можуть знайти пацієнти в мережі Internet, відзначається засилля нетрадиційних методів лікування БА.

2. Значна частка матеріалів присвячена рекламі медикаментів, що не є засобами базисної терапії.

3. Представлені інформаційні матеріали для пацієнтів мають низький освітній рівень, є неповними та недостатньо ілюстрованими.

4. Побажання лікарям — пульмонологам, алергологам, іншим фахівцям: активізувати роботу у площині освітніх програм для пацієнтів, а саме — агітацію щодо переваг базисної терапії, яка здатна забезпечити максимально повний контроль над перебігом БА.

БРОНХИАЛЬНАЯ АСТМА В СЕТИ INTERNET

Ю.М. Мостовой, А.А. Сидоров,

Н.С. Слепченко, Т.В. Константинович

Резюме. Статья посвящена изучению содержания публикаций по бронхиальной астме (БА) в сети Internet. При проведении исследования использовались поисковые системы google, yahoo, yandex, mail.ru. Проанализировано содержание 1000 публикаций, найденных с помощью поисковой системы google. В большинстве публикаций освещаются нетрадиционные методы лечения БА. Врачам необходимо оптимизировать образовательную работу среди пациентов, подчеркивая при этом необходимость приема базисной терапии, которая способна обеспечить максимальный контроль течения БА.

Ключевые слова: бронхиальная астма, образовательные материалы, диагностика, лечение, Internet.

BRONCHIAL ASTHMA IN INTERNET

Y.M. Mostovoy, A.A. Sidorov,

N.S. Slepchenko, T.V. Konstantinovich

The article is devoted to study of different publication concerning bronchial asthma (BA) in Internet. Different systems were used for it, among them google, yahoo, yandex, mail.ru. The 1000 publications found by google were analyzed. The majority of publications have information about nontraditional methods of the treatment of BA. It is necessary to increase educational work among the patients with emphasize that it is very important to take medications of basis therapy systematically for maximal control of BA.

Key words: bronchial asthma, educational materials, diagnosis, treatment, Internet.